

Allah'ın her an faal oluşu

Mehmet Çörekçi: “Allah'ın bizi ve mevcudatı yaratmasının hikmeti nedir?”

Allah-ü Zülcelâl hem Hâlık'tır, hem Hakîm'dir. Yani hem Yaratıcı'dır, hem yarattığı şeylerde hikmet ve fayda gözeticidir. Yaratmak O'na ait olduğu gibi, hikmet de, fayda gözetmek de O'na aittir. Esasen, O'nu yarattıklarının hikmeti hususunda sorgulamak haddimize düşmediği gibi, hikmetini bilmediğimiz yaratıkların hikmetsiz olduklarını da söyleyemeyiz. Çünkü hiçbir şeyin yaratılış hikmeti, aklımızla doğrulanmak zorunda değildir.

Bununla beraber, düşünce yapımıza ve inancımıza güç ve kuvvet kazandırmak için, Allah'ın varlıkları neden yarattığını araştırmakta, düşünmekte, sebep ve hikmetlerini bulmaya çalışmakta elbette bir sakınca olmadığı gibi, O'nu eserleriyle ve yarattıklarıyla tefekkür etmek aynı zamanda Peygamber Efendimiz'in (asm) tavsiyesidir de.

Allah Yaratıcı'dır, her an tasarruf halindedir, her an sayısız-sınırsız derecede faaliyettedir, eylem halindedir, iştendir,¹ hiçbir an işsiz ve boş değildir, her an faaldir. Allah dilediğini yapar.² Dilediği gibi yapar.³ Dilediği gibi hükmeder.⁴ Cenâb-ı Hak faaliyetleriyle ve eylemleriyle her şeyi ihata eder, hiçbir şey Kendisini hiçbir işten ve eylemden alıkoyamaz. İrade ettiği her şeyi bir emirle ânında yapar, bütün varlıklar âlemi Allah'ın sınırsız faaliyetlerinin, sayısız tecellilerinin, hadsiz iş ve eylemlerinin şahididirler. Kâinatta gördüğümüz baş döndürücü faaliyetler, Cenâb-ı Faal-i Hakîm'in dilediği gibi sonsuz tasarruflarının her an devam ettiğini göstermektedirler.

Saîd Nursî Hazretlerine göre kâinat “heme ost” değil, “heme ez ost” tur. Yani “O değil”, “O'ndan”dır. Vahdetü'l-vücud ve vahdetü's-şuhud mesleklerinin, O'ndan başka hiçbir şeyin mevcut olmadığını iddia etmeleri hatadan, sehivden ve yanılmaktan ibârettir. Çünkü mevcûdât evham ve hayâl değil, Cenâb-ı Hakk'ın hakîkî eserlerinden ve yaratıklarından ibârettir. Rahmân, Rezzâk, Vehhab, Hallâk, Fa'âl, Kerîm, Rahîm gibi Allah'ın pek çok Güzel İsimlerinin tecellîleri hayal ve gölge değil, hakîkidirler. Bu Güzel İsimlerin aynaları hükmünde olan varlıklar da hakikidirler. Varlıklar her ne kadar Vâcib'ül-Vücud'un vücuduna nisbeten zayıf ve kararsız birer gölgeden ibâret kalsalar da hayal değil, vehim değil, Fa'âlün Limâ Yürîd olan Cenâb-ı Hakk'ın Hâlık ismiyle vücut verdiği ve o vücudu dilediği gibi devam ettirdiği hakikî

birer unsurdurlar. 5

Üstad Bediüzzaman'a göre, "O her gün yeni bir iştedir." 6 âyeti, Allah'ın hadsiz bir faaliyet ve eylem içinde bulunduğunu, her an hadsiz bir tasarruf halinde olduğunu bildirmektedir. Bu sonsuz kâinat, böyle hadsiz faaliyetlerin, tasarrufların, tecellîlerin ve İlâhî eylemlerin hadsiz şahitlerinden ibarettir.⁷ Herkesin, Hâlık ismiyle Allah'ı bulması ve O'na yanaşması mümkündür. Öyle ki, önce kendi Hâlık'ı hususiyetiyle, sonra bütün insanların Hâlık'ı cihetiyle, sonra bütün hayat sahibi varlıkların Hâlık'ı unvanıyla, sonra da bütün mevcudatın ve kainatın Hâlık'ı ismiyle alâka kurularak Allah'a zihnen ve kalben ulaşmak mümkündür.⁸

İnsanın şuur sahibi bir varlık olarak yaratılışının hikmeti ve gayesi, kâinat Hâlık'ını tanımak, O'na iman edip ibadet etmekten ibarettir.⁹ Keza, her bir hayvanın, her bir kuşun, her bir canlının duyguları, kuvvetleri, cihazları, âzâları ve âletleri birer manzum ve mevzun kelime ve birer muntazam ve mükemmel söz hükmündedir. Bu sözlerle ve bu kelimelerle her bir hayvan, her bir kuş ve her bir canlı Yaratıcı'larına, Hallâk'larına ve Rezzâk'larına şükrederler, vahdaniyetine ve birliğine şehâdet getirirler.¹⁰ Nitekim Kur'ân, göklerde ve yerde ne varsa ve kim varsa hepsinin, her şeyin ve her varlığın Allah'ı tesbih ve tazim ettiğini sıklıkla beyan eder.¹¹

Said Nursî Hazretlerine göre, bitkilerin tohumları ve çekirdekleri yalnız kendi Hâlık'larına el açan birer niyet, niyaz ve duâ kutucuğu hükmündedirler.¹² Bütün varlıklar kendilerinden çok kendi yaratıcılarını gösterirler. Kâinatta her şeyi kuşatan "yaratma" fiili, her şeyi ve her yeri Hâlık'ın vücuduna, Yaratıcı'nın varlığına ve Allah'ın birliğine apaçık işaretlerle zapt etmiştir.¹³

Demek, varlıkların en temel var oluş hikmetleri, şuur sahiplerine Hâlık'larını göstermek, O'nun varlığını ve birliğini bildirmektir.

Dipnotlar:

- 1- Rahmân Sûresi, 55/29.
- 2- İbrahim Sûresi, 14/27.
- 3- Hûd Sûresi, 11/107; Burûc Sûresi, 85/16.
- 4- Mâide Sûresi, 5/1.
- 5- Mektûbât, s. 85.
- 6- Rahmân Sûresi, 55/29.
- 7- Mektûbât, s. 87.
- 8- Sözler, s. 182.
- 9- Şuâlar, s. 93.
- 10- Şuâlar, s. 108.

11- Saff Sûresi, 61/1; Cuma Sûresi, 62/1; Tegâbun Sûresi, 64/1.

12- Sözler, s. 325.

13- Sözler, s. 619.